

Uvajanje in spremljanje tujega jezika na razredni stopnji

Mag. Katica Pevec Semec,
Zavod RS za šolstvo

Spoštovane bralke in bralci,

pred vami je nova številka revije *Razredni pouk*, ki je v celoti namenjena uvajanju in spremljanju tujega jezika na razredni stopnji. Za vse, ki smo že več desetletij aktivno vpeti v razvijanje učenja in poučevanja tujih jezikov na zgodnji stopnji šolanja, in tiste, ki z učenjem in poučevanjem tujih jezikov nabirate prve izkušnje, je ta številka prelomna. V njej niso predstavljene že znane teoretične predpostavke, povezane z učenjem in poučevanjem tujih jezikov na zgodnji stopnji šolanja in predstavitev izkušenj iz prakse, ki so rezultat dela v projektih prejšnjih let – pač pa ta številka obsega premišljeno izbrane teoretične in kurikularne poudarke ter izkušnje prakse, ki so rezultat prvega leta systemskega uvajanja tujih jezikov v zgodnjo stopnjo šolanja v naših osnovnih šolah, obogatena pa je tudi z nekaterimi izkušnjami učenja in poučevanja tujih jezikov, ki potekajo izven systemskega izvajanja. Želimo si, da bi vsebine prispevkov nagovorile k premisleku, vam dale potrditev in morda novo spodbudo za učinkovito uvajanje tujih jezikov v zgodnjo stopnjo šolanja v naslednjih letih.

S systemskim uvajanjem tujega jezika v 2. in 3. razred so tudi naši učenci pridobili izobraževalne možnosti, primerljive tistim, ki jih imajo sovrstniki iz številnih, tudi sosednjih držav, kjer se le-ti učijo tuji jezik že vrsto let kot del obveznega temeljnega programa.

Z izvajanjem tujega jezika v 2. razredu osnovne šole je v šolskem letu 2014/15 začelo prvih 60 šol. Tem šolam se je v tem šolskem letu (2015/16) pridružilo 90 novih šol. V šolskem letu 2016/17 pa

je predvideno izvajanje prvega tujega jezika v 2. razredu na vseh preostalih osnovnih šolah. Učni načrt za tuji jezik v 2. in 3. razredu v naš kurikularni prostor prinaša številne novosti: gre za en učni načrt, namenjen različnim tujim jezikom; ciljev in standardov je v primerjavi z ostalimi učnimi načrti v 2. razredu malo in so splošne narave. Ključna didaktična principa učnega načrta sta večdimenzionalnost učenja tujih jezikov in celovitost otrokovega sveta. Za izvajanje učnega načrta ni predpisanih učbenikov in delovnih zvezkov. Ta učni načrt pomeni precej drugačno paradigmo učenja in poučevanja tujih jezikov od sicer tradicionalne in zato si bodo morali učitelji izvajalci tujega jezika pridobiti dodatno znanje in seveda tudi izkušnje.

To so le nekateri poudarki, ki spremljajo uvajanje novega učnega načrta. Učitelji si pri načrtovanju in izvajanju pouka pomagajo s t. i. matriko učnega načrta, ki je podrobneje predstavljena v tej številki.

V prvem letu uvajanja tujega jezika v 2. razred osnovne šole smo na Zavodu za šolstvo strokovno podpirali šole ter spremljali izvajanje. V nadaljevanju izpostavljam nekaj splošnih ugotovitev. Učitelji dobro poznajo učni načrt, saj so v 2. razredu v pouk vključevali večino ključnih poudarkov novega predmeta. Spremljava pouka je pokazala didaktično premišljeno načrtovanje pouka. Pouk je obsegal ustrezno zastopanost poslušanja, igralnih dejavnosti in reproduktivnih pristopov. V pouk so bili vključeni tudi različni mediji (risanke, slikanice, YouTube). Učitelji so pokazali tudi ustrezen odnos do jezikovnih napak učencev. Učenci so bili pri pouku miselno aktivni, vendar jih je v

prihodnje treba spodbujati tudi k višjim ravnam mišljenja. Risanje in barvanje kot dejavnosti, ki pri pouku tujega jezika sodita med neproduktivne dejavnosti (t. i. mašila pouka), sta se na koncu leta zmanjšali, vendar sta bili ponekod še vedno prisotni. Pri opazovanju pouka v 2. razredu med močnimi elementi gotovo velja poudariti učitelja kot jezikovni model ter njegov ustrezen jezikovni vnos. V prihodnje je kljub temu treba okrepiti še naslednje elemente matrike učnega načrta: medpredmetnost, fonološko zavedanje in osredotočenost na učenca.

Učitelji so cilje in standarde iz učnega načrta ocenili kot uresničljive. Predznanje učencev na področju slušnega razumevanja, izvedenega na začetku 2. razreda, je pokazalo, da učenci kljub temu, da so uradno začetniki, že veliko znajo. Preverjanje dosežene ravni znanja na področju slušnega razumevanja na koncu 2. razreda je izpostavilo močna področja, povezana z določenimi vsebinami iz drugih učnih načrtov. Glavnina učencev je pri dodatni spremljavi preverjanja govorne zmožnosti pokazala, da zmore razumeti navodila za delo v tujem jeziku in se ob dodatni pomoči smiselno odziva tako, da preklaplja med tujim in ucnim jezikom.

Učenci se radi učijo tuji jezik, pouk tujega jezika jim je všeč, najbolj takrat, ko se igrajo, kadar delajo v skupini in kadar se pogovarjajo, poslušajo, pojejo in plešejo. Pri izbiri jezikov imajo učenci deljeno mnenje, nekateri bi se namesto izbranega tujega jezika raje učili druge jezike (npr. francoščino, španščino, italijanščino, kitajščino). Učenci imajo visoka pričakovanja za doseganje ravni znanja pri tujem jeziku. Večina učencev bi rada tako dobro razumela in govorila tuji jezik, da bi lahko brez težav razumela risanke, knjige, filme in se pogovarjala v tujem jeziku.

Tudi starši z zanimanjem spremljajo uvajanje tujega jezika pri svojih otrocih in ugotavljajo, da se njihovi otroci radi učijo tujega jezika in so motivirani za učenje.

Pri pouku tujega jezika so tudi učenci z učnimi težavami in učenci s posebnimi potrebami. Učitelji zaznavajo njihove učne in posebne potrebe in zanje pripravljajo različne prilagoditve: največ jih je v didaktičnem učnem okolju, manj na fizičnem, socialnem in kurikularnem okolju. Izkazalo pa se je tudi, da je didaktično pester pouk tujega jezika – pouk, ki v visokem deležu uresničuje učni načrt – ustrezen tudi za otroke s posebnimi potrebami, in sicer – kar je najbolj zanimivo – celo brez zahtevnih posebnih prilagoditev.

Pri izvedbenih vidikih in posebnostih poučevanja in učenja tujega jezika v 2. razredu smo ugotovili, da na področju organizacije urnika ni bilo večjih težav, prevladoval je model dveh šolskih ur na teden, čeprav to z vidika spodbujanja sporazumevalne zmožnosti pri učencih ni optimalna organizacijska oblika. Umeščenost novega predmeta v urnik 2. razreda je bila različna, prevladovale so prve in zadnje ure v dnevu, pogosto med njimi ni bilo razmika (zaporedni dnevi). Pouk tujega jezika se je ponekod izvajal tudi v obliki blok ure na podružnicah, kar je z vidika učinkovitosti pouka tujega jezika za mlajše učence najmanj zaželena organizacijska oblika. Zato si na področju organizacije pouka v prihodnje želimo več fleksibilnega pristopa, ki ga naša zakonodaja tudi omogoča. Z novim učnim načrtom se odpirajo vrata večjezični in medkulturni normi za vse udeležence vzgojno-izobraževalnega okolja. Srečevanje s tujim jezikom v službenem in zasebnem času postaja vedno večja praksa tako učiteljev, ki izvajajo pouk tujega jezika, kot ravnateljcev. Vedno več učencev govori več kot en jezik, starši se doma s svojimi otroki pogovarjajo v različnih maternih jezikih. Medkulturnost in večjezičnost sta že dolga stalnica v številnih učnih okoljih – želimo si, da bi skupaj z ostalimi poudarki učnega načrta za tuji jezik v 2. in 3. razredu predstavljali temelje jezikovnega izobraževanja, na katere bi se lahko naslonili tudi posodobljeni učni načrti za tuje jezike od 3. razreda dalje. ■

Obveščamo vas, da bo tudi prva številka 18. letnika revije Razredni pouk namenjena temi uvajanja tujega jezika v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Vabljeni k branju.